

Марія Ріней

ЛЕКСЕМИ «ОБРОБЛЯТИ» І «ЗГАДУВАТИСЯ» В ГАЗЕТНИХ МАТЕРІАЛАХ

DOI: [https://doi.org/10.37222/2524-0331-2019-9\(27\)-17](https://doi.org/10.37222/2524-0331-2019-9(27)-17)

На підставі довідкової літератури проаналізовано та відредаговано ненормативне вживання лексем «обробляти» і «згадуватися» у журналістських текстах. Зосереджено увагу на поясненні значень цих слів у тлумачних словниках сучасної української мови. Приклади наведено із щоденної всеукраїнської газети «День».

Ключові слова: *лексема, газетні матеріали, ненормативне вживання, словники.*

Постановка проблеми. Журналістське слово повинно бути продуманим, доречним, точним. Як зазначають науковці, «журналіст-професіонал, як і будь-який публічний мовець, може, навіть більшою мірою, ніж письменник, політик чи соціолог, повинен зуміти відшукати для вираження думок відповідну літературну форму. І ця форма повинна бути адекватною змістові» [5, с. 288].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На мовленнєвих неточностях акцентують у своїх працях Б. Антоненко-Давидович, І. Вихованець, М. Волощак, К. Городенська, П. Дудик, А. Капелюшний, А. Коваль, Н. Непийвода, О. Пономарів, О. Сербенська та ін. Дослідники зауважують, що «сучасна мовна практика рясніє відхиленнями, порушеннями, і причину цього бачимо не лише в проблемі мовної освіти в школі, а й у тому, як функціонує літературна мова в засобах масової комунікації. Це взаємопов'язані й взаємозумовлені процеси: помилки з мовної практики потрапляють у засоби масової комунікації і знову тиражуються в сучасній мовній практиці, бо підсвідомо, автоматично засвоюються слухачами, глядачами, читачами» [14, с.134].

Формулювання мети статті. Ставили за мету на підставі довідкової літератури і власного редакторського досвіду проаналізувати приклади вживання дієслів «обробляти» і «згадуватися» у газетних публікаціях.

Аналізований фактаж дібрано із щоденної всеукраїнської газети «День», яка посідає особливе місце в українській публіцисти-

ці, «має на меті встановити історичну справедливість, певним чином заповнити прогалини в історії українського народу, прищепити українцям почуття національної гідності та гордості за власну державу» [1, с. 40].

Виклад основного матеріалу. Є труднощі з уживанням дієслів «обробляти» і «опрацьовувати». У газетних публікаціях читаємо: «...навчитися збирати й **обробляти інформацію...**» (2017. 26 трав.); «щодня суперкомп'ютер буде **обробляти** приблизно по два... екзобайта **інформації...**» (2012. 4 квіт.); «...система дозволяє фіксувати і **обробляти** досить значні масиви **інформації...**» (2016. 24 груд.); «...необхідно **обробляти** та передавати величезні масиви **інформації**» (2012. 26 листоп.); «...право вільно збирати, **обробляти** та поширювати **інформацію**» (2016. 9 серп.); «...для зберігання великого обсягу **інформації, яка міститься й обробляється...**» (2015. 15 трав.) і «...зорові та смакові аналізатори не встигають **опрацьовувати інформацію**» (2017. 15 серп.); «...будь-якому журналісту не можна перешкоджати збирати, зберігати, **опрацьовувати інформацію**» (2016. 15 квіт.); «сучасна людина... повинна постійно вдосконалюватися, а для цього їй потрібно **опрацьовувати** великі масиви **інформації**» (2011. 2 верес.); «...**опрацьовує** першу отриману від банків **інформацію...**» (2018. 13 верес.).

Також читаємо: «...зберігати та **обробляти** до 1 млн **e-деклараций...**» (2017. 1 січ.); «...кількість **документів, що обробляються**» (2017. 10 берез.); «...щорічно **обробляє** до 120 тис. **документів**» (2014. 6 черв.); «...ці **дані обробляються...**» (2013. 24 серп.); «...**скарги... обробляє** представництво Facebook...» (2017. 29 трав.) і «...**опрацьовувати** відповідні **документи**» (2018. 17 трав.); «...**документи будуть опрацьовувати** працівники Головного управління торгівлі...» (2012. 30 січ.); «...група юристів взялася **опрацьовувати** та аналізувати **документи...**» (2014. 14 лют.); «...оновлений контактний центр... покликаний **опрацьовувати** всі **звернення** пасажирів...» (2019. 8 січ.); «...детективи та аналітики... мають можливість **опрацьовувати** усі **дані...**» (2017. 1 трав.); «...управління соцзахисту щотижня **опрацьовує** понад 100 тис. **заяв...**» (2018. 6 листоп.), «...**опрацьовує** різні **звіти...**» (2018. 9 лип.).

У довідковій літературі у поясненні слова «опрацьовувати» використовують «обробляти». Зокрема, у словниковій статті лек-

семи «опрацьовувати» «Великого тлумачного словника сучасної української мови» (укладач В. Бусел) [2] зазначено: «...створювати що-небудь, старанно добираючи, систематизуючи та обробляючи матеріали...» [с. 850]. У цьому словнику подано «обробка даних» [с. 1133, 1148], «обробка статистичної, бухгалтерської та планово-економічної інформації» [с. 653], «обробка результатів» [с. 1084], «обробка числових досліджень» [с. 1386], «обробка текстів» [с. 7] і «опрацьовувати інформацію» [с. 1280], «опрацювання програми» [с. 845], «опрацьовувати тему, сюжет» [с. 817], «способи опрацювання шкірок» [с. 1428], «обробка алмазів» [с. 22], «обробка ґрунту» [с. 66], «обробка льону» [с. 78], «обробка риби» [с. 1220], «обробка срібла» [с. 1380], «хімічна, фізична обробка» [с. 126], «обробка вовни» [с. 196], «обробка металів» [с. 1445], «обробка сталі» [с. 178], «обробка дерева» [с. 286], «обробка шкіри» [с. 454], «обробка каменю» [с. 482].

У «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» (кер. вид. проекту: П. М. Мовчан, В. В. Німчук, В. Й. Клічак) [3] зазначено, що «тема ще не оброблялася» [с. 673] і «опрацьовувати наукову тему» [с. 698], «обробляти результати експерименту» [с. 673] і «опрацьовувати метеорологічні дані» [с. 698].

У пораднику з української мови до російських слів «обрабатывать», «обработатъ» українською наведено «оброблювати, обробляти, обробити; опрацьовувати, опрацювати» [6, с. 154].

Зазначимо, що у російсько-українському словнику синонімів подано, що російською мовою «обрабатывать (поле, огород и т. п.: готовить землю для посева, посадки), возделывать, разделять...» — українською — «обробляти, оброблювати, порати...» [10, с. 130—131]. У «Словнику синонімів української мови» зазначено «1. **обробляти** (готувати землю для посіву, садіння чого-небудь, виконувати цикл сільськогосподарських робіт на полі, городі і т. ін.), **порати, оброблювати рідше, управляти (вправляти) розм...**» [11, т. 2, с. 35] і «1. **опрацьовувати** (підготовляти що-небудь, ретельно продумуючи все в деталях), **розробляти, готувати...**» [11, т. 2, с. 75]. Як можемо зауважити, у наведених словниках синонімів дієслово «обробляти» пов'язується із підготовкою землі для посіву, садіння, виконанням сільськогосподарських робіт на полі, городі тощо.

У тритомному російсько-українському словнику [9, т. 2, с. 247] наведено, що опрацьовують статтю і текст, а також дані, статистичну, бухгалтерську та планово-економічну інформацію, списки, числові дослідження, результати експерименту, тему, сюжет та ін. Бо «опрацьовувати» — «глибоко, докладно вивчати, досліджувати що-небудь», «готувати що-небудь, ретельно продумуючи в усіх деталях». Наприклад: «Після опрацювання матеріалів члени гуртка активно приступили до дослідження зібраних зразків народної поезії»; «Михальчук уперше опрацював докладну класифікацію українських діалектів»; «До цього рукопис уже довго опрацьовували»; «План кожної великої диверсії підпільники опрацьовували і погоджували із штабом»; «На останньому курсі академії він... уже опрацьовував наукову тему»; «Щоб скласти зведення погоди, Центральний інститут прогнозів у Москві опрацьовує тисячі телеграм, що надходять з різних кінців земної кулі» [12, т. 5, с. 727].

А шкурки, деревину, алмази, ґрунт, камінь, льон, рану, сталь, рибу, срібло, вовну, метали тощо обробляють, тобто піддають хімічній чи фізичній обробці, внаслідок якої змінюється їхня форма, властивості тощо. Зокрема, камінь точать, пиляють; ґрунт копають, орють, сапають, розпушують; рану промивають перекисом водню, змащують йодом чи зеленкою. Наприклад: «Камінь обробляють — точать, пиляють, вистругують з нього всякі виробки» (Панас Мирний); «Майстри на місці мусили занадто грубе та неотесане дерево обробляти наново» (І. Франко); «Що краще — чи поділити землю між люди, чи, може, гуртом оброблять поле...» (М. Коцюбинський) [12, т. 5, с. 569].

Дієслова «обробляти» й «опрацьовувати» і похідні від них іменники в українській мові різні за значенням [8]. У наведених прикладах із газетних публікацій правильно вживати «опрацьовувати інформацію», «опрацьовувати декларації», «опрацьовувати документи», «опрацьовувати дані» (або відповідно до контексту — «упорядковувати дані» [4, с. 315]), «опрацьовувати скарги», «опрацьовувати звернення», «опрацьовувати заяви», «опрацьовувати звіти».

У журналістських текстах часто читаємо «згадуватися»: «У книзі *згадується* 150 осіб...» (2004. 10 січ.); «Справа... *не згадується у висновках* Венеціанської комісії» (2011. 18 жовт.); «У *роз-*

ділі згадується про роль кінематографа...» (2012. 1 жовт.); «... одна з історичних паралелей, про яку *не згадується в підручниках*» (2015. 30 верес.); «... городище *згадується у літописі...*» (2012. 19 черв.); «... є *письмові пам'ятки, де згадується слово* «борщівник» (2005. 22 груд.); «про смерть полкового осавула Чурая *згадується* також в «*Історії Русів*» (2007. 27 січ.); «Він вивчив *фауну, яка згадується в «Слові»...*» (2016. 28 верес.); «...*резолуції... де згадуються домовленості*» (2017. 7 жовт.); «...проблема не в *федерації, яка згадується у цій грамоті...*» (2017. 14 груд.); «...щодо спеціальних *органів, про які згадується у законопроекті...*» (2018. 20 черв.); «у *документах* ніде *не згадується поняття* «український народ», натомість — «населення України» (2013. 28 трав.); «В Ізраїлі знайшли фортечні *стіни, які згадувалися в Біблії...*» (2018. 10 серп.); «...невдоволення в Пекіні у зв'язку зі *згадуванням Китаю* в негативному плані в підписаному... оборонному *бюджеті країни*» (2018. 14 серп.); «...судячи з програм першої десятки лідерів, вони мало обізнані з проблемою: жодного разу *в них не згадується про* цю жахливу *статистику. Не згадується і стаття* 16 Конституції України...» (2019. 21 берез.); «досліджується, про що російськомовні боти говорять... *Балтія згадується побічно... Донбас згадується* у 4 рази більше... Основним же *предметом дослідження було згадування НАТО та країн Балтії...*» (2017. 17 листоп.).

У «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» (укладач В. Бусел) [2] також читаємо: «*згадуватися* у газетах, журналах і т. ін.» [с. 1421]; «*згадуваний* у казках» [с. 514]; «грецьке ім'я, що *згадується* у молитвах і літургіях» [с. 537]; «*не згадувати* в розмові» [с. 667]; «назва *згадувалася* в ассирійських написах...» [с. 717]; «часто *згадується* у пресі, доповідях і т. ін.» [с. 813]; «рекламування товарів... через... інтерв'ю, публікації, радіо і телепередачі, в яких *згадується* рекламований товар» [с. 1210]; «який *згадується* в Старому Заповіті» [с. 1385]; «кочові племена...після 5 ст. н.е. *не згадуються*» [с. 1518]; «назва... істоти, *згадуваної* в піснях» [с. 1635]. У «Словнику української мови» (у 20 т.) наведено: «Уперше Миргород *згадується* в літописах, датованих XV століттям, як сотенне, а пізніше як полкове місто... Як українці, *згадуємося* ми ще задалеко до IX—XIII ст. в найдавніших літературних та історичних пам'ятках» [13].

«Великий тлумачний словник сучасної української мови» (укладач В. Бусел) пояснює, що згадувати — це «1. Відтворювати в пам'яті, свідомості події, обставини, образи і т. ін. минулого, відновлювати уявлення про кого-, що-небудь. 2. Побіжно називати кого-, що-небудь, коротко повідомляти, зауважувати про когось, щось... Пригадувати кому-небудь щось сказане чи зроблене ним раніше. Згадувати добрим словом» [2, с. 450]. Подібне пояснення подає «Великий тлумачний словник сучасної української мови» (кер. вид. проекту: П. М. Мовчан, В. В. Німчук, В. Й. Клічак): «згадувати — 1. Відтворювати в пам'яті, свідомості, уяві кого-н. забутого, що-н. забуте... 2. Побіжно називати кого-, що-н., коротко повідомляти, зауважувати про когось, щось. 3. Добрим словом кого-н. (говорити про кого-н. щось хороше)...» [3, с. 363].

У «Російсько-українському словнику складної лексики» до російського слова «вспоминать» наведено такі українські відповідники: «відтворювати у пам'яті, захоплений спогадами, у спогадах про минуле» та ін. [4, с. 66]. І у словнику синонімів української мови наведено «**згадати** (відтворити, поновити в пам'яті що-небудь), **пригадати**, **нагадати**, **здумати**, **надумати**, **попам'ятати**, **спогадати** *розм...*» [11, т. 1, с. 595].

Відтворювати в пам'яті, відновлювати уявлення, пригадувати може тільки хтось. Отже, згадувати — це коли суб'єкт дії відтворює у пам'яті, пригадує когось або щось. Наприклад: «Чи хто згадає, чи забуде мене в снігу на чужині...»; «Дарувала шиту шовками хустину, щоб згадував на чужині»; «Згадував свою Волинь святую І волю-долю молодую»; «Холодне серце, як згадаю, Що не в Україні ховають...» (Т. Шевченко); «Не будемо про те згадувати, що вже промайнуло-минуло» (Панас Мирний); «Я пишу мемуари. Згадую певний шматок життя, що мені він дорогий, і пишу про нього» [12, т. 3, с. 508].

Однак у газетах пишуть: «...створили **згаданий відділ**...», «...вдзначали 1000-річчя **згаданої події**...», «...збільшили спеціальні виплати **згаданим вище верствам населення**». Та чи можна створити «згаданий відділ», тобто відтворити у пам'яті відділ, якого не було? Яка ймовірність того, що хтось згадав подію, як відсвяткували її 1000-річчя? А, прочитавши речення «...збільшили спеціальні виплати згаданим вище верствам населення», може скластися

враження, що достатньо суб'єктові дії відтворити у пам'яті якісь верстви населення, як одразу їм збільшать виплати, ще й не звичайні, а спеціальні.

Ми кажемо: «Мені згадалося море». Тобто я (виконавець дії) пригадала, відтворила у пам'яті морське узбережжя. Та чи може щось згадатися (без виконавця дії) у документах, законах, книзі, висновках, розділі, підручнику, літописі, резолюції, грамоті, пісні, газетах і журналах?

Отже, на позначення «відтворювати в пам'яті, відновлювати уявлення, пригадувати» правильно вживати «згадувати», «згадуватися», «згаданий», а в інших випадках треба писати «зазначено», «йдеться», «описано», «наведено», «подано», «розглянуто», «цей», «такий», «наведений», «поданий», «описаний», «зазначений», «вищенаведений», «вищеописаний», «вищезазначений» та ін. [7]. Наприклад: «Наведений вірш розкриває нам тайну авторової творчості» [12, т. 5, с. 27]; «Він теж знав і чув, що є грамота... де докладно зазначені межі козацьких вольностей і земель» [12, т. 3, с. 129]; «Я знала тільки те горе, що описане в драмах, і я вірила, що воно таким буває і в житті» (Леся Українка); «Державний герб УРСР вперше був описаний у Конституції УРСР...»; «От книжка, так книжка! Усе тобі там описано» (Панас Мирний) [12, т. 5, с. 710].

На нашу думку, у наведених прикладах із газетних публікацій правильно писати так: «У книзі зазначено про 150 осіб...»; «Про справу... не йдеться у висновках Венеціанської комісії»; «У розділі зазначено [йдеться, описано] про роль кінематографа...»; «...одна з історичних паралелей, про яку не зазначено [не йдеться, не пишуть] у підручниках»; «...городище зазначено у літописі...»; «...є письмові пам'ятки, де наведено слово “борщівник”»; «про смерть полкового осавула Чурая зазначено [йдеться, описано] також в “Історії Русів”; «Він вивчив фауну, яка описана в “Слові”...»; «...резолюції... де зазначено про домовленості»; «...проблема не в федерації, про яку йдеться у цій грамоті...»; «...щодо спеціальних органів, про які зазначено [описано, йдеться] у законопроекті...»; «у документах ніде не наводиться [не подано, не зазначено] поняття “український народ”...»; «В Ізраїлі знайшли фортечні стіни, які описані в Біблії...»; «...невдоволення в Пекіні у зв'язку із поданням Китаю в негативному плані в підписаному... оборонному бюджеті

країни»; «...судячи з програм першої десятки лідерів, вони мало обізнані з проблемою: жодного разу в них не наведено цю жахливу статистику. Не зазначена і стаття 16 Конституції України...»; «...досліджується, про що російськомовні боти говорять... про Балтію зазначено побічно... Донбас розглянуто у чотири рази більше... Основним же предметом дослідження було описання НАТО та країн Балтії...». А також «...створили такий [цей, описаний, вищезазначений, вищенаведений] відділ...»; «...відзначали 1000-річчя цієї [зазначеної, описаної, вищеописаної, вищезазначеної] події...»; «...збільшили спеціальні виплати вищезазначеним [таким, цим, наведеним, вищенаведеним, деяким] верствам населення».

Висновки. Отже, можемо підсумувати, що у значенні «вивчати, досліджувати що-небудь, готувати що-небудь, ретельно продумуючи в усіх деталях» слід вживати дієслово «опрацьовувати» (опрацьовують дані, інформацію, списки, тему, сюжет, результати, статтю тощо); у значенні ж «піддавати обробці, внаслідок якої змінюється форма, властивості тощо» — «обробляти» (обробляють ґрунт, шкурки, деревину, алмази, камінь, льон, рану, сталь, рибу, срібло, вовну, метали тощо).

Натомість на позначення «відтворювати в пам'яті, відновлювати уявлення, пригадувати» правильно вживати «згадувати», «згадуватися», «згаданий», а в інших значеннях вживати «зазначено», «йдеться», «описано», «наведено», «подано», «розглянуто», «цей», «такий», «наведений», «поданий», «описаний», «зазначений», «вищенаведений», «вищеописаний», «вищезазначений» та ін.

Зважаючи на важливість, адже «завдяки поширенню, утвердженню в засобах масової комунікації мовного стандарту літературна мова набуває статусу соціально престижного різновиду національної мови» [14, с. 134], порушена проблема потребує подальших досліджень.

1. *Бондаренко Ю. С.* Українська газета «День» у контексті альтернативної преси Німеччини // *Держава та регіони. Сер.: Соціальні комунікації.* 2016. № 1(25). С. 39—43. URL: www.irbis-nbuv.gov.ua.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. допов. та CD) / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2007. 1735 с.

3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [кер. вид. проекту: П. М. Мовчан, В. В. Німчук, В. Й. Клічак]. Київ: Дніпро, 2009. 1332 с.
4. *Караванський С.* Російсько-український словник складної лексики. Київ: ВЦ «Академія», 1998. 712 с.
5. *Конюхова Л.* Засоби досягнення мовної економії в ЗМІ // Вісник Львівського університету. Сер.: Журналістика. 2017. Вип. 42. С. 288—292.
6. *Ненійвода Н.* Сам собі редактор: порадник з укр. мови. Київ, 1996. 260 с.
7. *Піней М.* Чи може у законі щось згадуватися? // Українська мова. 2013. № 3. С. 173.
8. *Піней М.* Що обробляємо, а що опрацьовуємо // Українська мова. 2012. № 4. С. 113.
9. Русско-украинский словарь: [в 3 т.]. [2-е изд., испр.]. Киев: Глав. ред. Укр. Сов. Энциклопедии, 1981. Т. 2. 924 с.
10. Русско-украинский словарь синонимов / Н. П. Башнякова, Г. П. Вишневская, Н. Н. Пилинский и др.; под ред. Н. Н. Пилинского. Київ: Освіта, 1995. 265 с.
11. Словник синонімів української мови: [у 2 т.] / [А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук та ін.]. Київ: Наук. думка, 1999—2000.
12. Словник української мови: [в 11 т.]. Київ: Наук. думка, 1970—1980.
13. Словник української мови: [у 20 т.]. Київ: Наук. думка, 2015. Т. 6. С. 10.
14. *Соколова С., Биби́к С.* Українська мова в сучасних засобах масової комунікації: проблеми культури мови, стилістики та соціолінгвістики // Українська мова. 2014. № 2. С. 133—145.

References

1. Bondarenko, Yu. S. (2016). Ukrainska hazeta «Den» u konteksti alternatyvnoi presy Nimechchyny, *Derzhava ta rehiony. Ser. Sotsialnikomunikatsii*, no (25), p. 39—43. Retrieved from www.irbis-nbuv.gov.ua. (in Ukr.).
2. (2007). *Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy (z dod. dopov. ta CD)*, uklad. i holov. red. V. T. Busel, Kyiv, Irpin, VTF «Perun», 1735 p. (in Ukr.).
3. (2009). *Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy*, ker. vyd. proektu: P. M. Movchan, V. V. Nimchuk, V. Y. Klichak, Kyiv, Dnipro, 1332 p. (in Ukr.).
4. Karavanskyi, S. (1998). *Rosiisko-ukrainskyi slovnyk skladnoi leksyky*, Kyiv, VC «Akademia». 712 p. (in Ukr.).

5. Koniukhova, L. (2017). Zasoby dosiahnennia movnoi ekonomii v ZMI, *Visnyk Lvivskoho universytetu. Ser. Zhurnalistyka*, vyp. 42, p. 288—292. (in Ukr.).
6. Nepiyvoda, N. (1996). *Sam sobi redaktor: poradnyk z ukr. movy*, Kyiv, 260 p. (in Ukr.).
7. Ripei, M. (2013). Chy mozhe u zakoni shchos zhaduvatysia? *Ukrainska mova*, no 3, p. 173. (in Ukr.).
8. Ripei, M. (2012). Shcho obrobliyemo, a shcho opratsovyemo, *Ukrainska mova*, no 4, p. 113. (in Ukr.).
9. (1981). *Russko-ukraynskiy slovar: v 3 t.* Kiev, Glav. rd Ukr. Sov. Encyclopedii, t. 2, 924 p. (in Rus.).
10. (1995). *Russko-ukraynskiy slovar synonimov*, N. P. Bashniakova, H. P. Vyshnevskaya, N. N. Pilinskiy i dr.; pod red. N. N. Pilinskogo, Kiev, Osvita, 265 p. (in Rus.).
11. (1999—2000). *Slovyk synonimiv ukrainskoi movy: u 2 t.*, A. A. Buriachok, H. M. Hnatiuk, S. I. Holovashchuktain, Kyiv, Nauk. dumka. (in Ukr.).
12. (1970—1980). *Slovyk ukrainskoi movy, v 11 t.*, Kyiv, Nauk. dumka. (in Ukr.).
13. (2015). *Slovyk ukrainskoi movy, u 20 t.*, Kyiv, Nauk. dumka, t. 6, p. 10. (in Ukr.).
14. (2014). Sokolova, S. & Bybyk, S. Ukrainska mova v suchasnykh zasobakh masovoi komunikatsii: problemy kultury movy, stylistyky ta sotsiolinhvistyky, *Ukrainska mova*, no 2, p. 133—145. (in Ukr.).

Mariia Ripei

THE LEXEMES «OBROBLIATY» AND «ZHADUVATYSIA» IN THE NEWSPAPERS PUBLICATIONS

This article seeks to develop new avenues for the study of the Ukrainian lexicography, specifically, a correct usage of the verbal lexemes in the journalistic texts. We have analyzed and edited improper usage of the lexemes «obrobliaty» and «zhaduvatysia» in the newspapers' publications on the basis of the Ukrainian reference literature (specifically, the Ukrainian (as well as the Russian-Ukrainian) dictionaries of contemporary Ukrainian language). This article aims to analyze cases of the incorrect use of the Ukrainian verbs «obrobliaty» and «zhaduvatysia» in the «Den'» newspaper. The latter quality daily occupies a particular place in the Ukrainian newspaper journalism and publicism. Our editing expertise (as well as academic normative usage

of these lexemes in the multi-volume dictionaries of the renowned contemporary Ukrainian linguists) made us possible to identify the errors during the textual analysis. This study shows numerous examples of incorrect usage of these lexemes as well as others (specifically, in word combinations featured in the publications covering socio-political topics). We argue that the correct usage of the lexemes «obrobliaty» and «zghaduvatysia» depends on many factors, specifically, context, discourse, topical and problem aspects of the publication as well as their semantics. The latter (semantic implications) of these analyzed words is frequently overlooked by the Ukrainian authors (journalists, publicists, contributors) composing the journalistic texts (specifically, those published in the Den' newspaper). We conclude that the different meanings of these words depending on their contextual (as well as intertextual) placement determine either correct or incorrect usage of the lexemes «obrobliaty» and «zghaduvatysia». Given its importance and significance, this problem requires further research.

Keywords: lexeme, newspapers publications, incorrect (improper) usage, dictionaries.

УДК 070:82-92:347.938+316.776.4

Валентина Стекольщикова

ІДЕЙНО-ТЕМАТИЧНА ЕКЗЕГЕТИКА
ІНВЕСТИГЕЙТОРНИХ ТЕКСТІВ КРИЗЬ ПРИЗМУ
КОНЦЕПТУ «ВБИВЧИХ КІЛОМЕТРІВ»

DOI: [https://doi.org/10.37222/2524-0331-2019-9\(27\)-18](https://doi.org/10.37222/2524-0331-2019-9(27)-18)

Розглянуто основні тематичні напрями інвестигаторної діяльності медіа Південного регіону. Досліджено екзегетику цих текстів у розрізі концепту «вбивчих кілометрів». Представлено результати дослідження за допомогою авторського методу «експериментально-практичної соціотриади»: спостереження, анкетування та інтерв'ювання (бесіда) щодо застосування тем та ідей активізації читачів журналістських розслідувань.

Ключові слова: *ідейно-тематична екзегетика, інвестигаторний текст, «вбивчі кілометри», експериментально-практична соціотриада, активізація читачів.*